মহম্মদ অহম্মদ খান

বনাম

শাহ বানো বেগম এবং অন্যমানে

এপ্রিল 23, 1985

[ୱାଇ. ଭି. ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼, ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି , ଡି. ଏ. ଦେସାଇ, ଓ. ଚିନାପ୍ପା ରେଡ୍ଡୀ, ଇ. ଏସ୍. ଭେଙ୍କଟରାମିୟା ଏବଂ ରଙ୍ଗନାଥ ମିଶ୍ର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିମାନେ]

ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି -ଛାଡ଼ପତ୍ରର ଧାରଣା -"ତଲାକ" ଘୋଷଣା ହେବା ପରେ ଏବଂ ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ଶେଷ ହେବା ପରେ ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀ, ପତ୍ନୀ ହୋଇପାରିବେ କି ।

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973 (1974 ର ଅଧିନିୟମ II) ଧାରା 125 (1) (a) ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ (b) ତା ଅଧୀନରେ ଧାରା 125 (3) ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ, ସେଠାରେ ଥିବା ପ୍ରାବଧାନ ଅଧୀନରେ ଏବଂ ଧାରା 127 (3) (b), ପରିସର ଏବଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟା--ତିନିଜଣିଆ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ନିଷ୍ପତିର ସଠିକତାକୁ (1979) 2 ଏସ. ସି. ଆର. 75 ଏବଂ (1980) 3 ଏସ. ସି. ଆର. 1127 ରେ ସୂଚିତ କରାଯାଇ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ସଂହିତାର ଧାରା 125 ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଏବଂ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମୁସଲମାନ ପତ୍ନୀ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇବାକୁ ହକଦାର--ଧାରା 125 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଦ୍ୱାରା ମୁସଲିମ ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ଦେବା ଦାୟିତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଦ୍ୱନ୍ଦ ଅଛି କି ।

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973, ଧାରା 127 (3) (ବି) କୁ 1937 ର ଶରିୟତ ଅଧିନିୟମ XXVI ର ଧାରା 2 ସହିତ ପଢା ଯାଏ-ଧାରା 127 (3) (ବି) ଥରେ ମହର କିମ୍ବା ବିଧବାଧନ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ପରେ ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ପ୍ରଦାନ ଉପରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଲଗାଇଥାଏ କି, -ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀର ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ "ଇଦ୍ଦତ" ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ କି ।

ମହରର ସ୍ୱଭାବ କିମ୍ବା ବିଧବାଧନ -ମେହର ର ଅର୍ଥ ଭରଣପୋଷଣ କି ।

ଧାରା 125 (1) (a) ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ଯଥେଷ୍ଟ ସାଧନ ଥାଇ, ନିଜ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଅବହେଳା କରନ୍ତି କିମ୍ବା ତାଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ କରିବାକୁ ମନା କରନ୍ତି, ନିଜର ଭରଣପୋଷଣରେ ଅସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍, ଏପରି ଅବହେଳା କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର ପ୍ରମାଣ ଉପରେ, ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ମାସିକ ଭତ୍ତା ଦେବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଇପାରିବେ ଯାହା ମାସିକ ହାରରେ ପାଞ୍ଚ ଶହ ଟଙ୍କାରୁ

ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ । ବ୍ୟାଖ୍ୟା (b) ଅନୁଯାୟୀ "ପତ୍ନୀ" ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ଯିଏ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖରୁ ଛାଡପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଛାଡପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ବିବାହ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଧାରା 125 ର ଉପଧାରା 3 ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ଜଣେ ସ୍ୱାମୀ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କ ସହ ବିବାହ ଚୁକ୍ତି କରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଜଣେ ଉପପତ୍ନୀ ରଖିଛନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ତାଙ୍କ ସହ ରହିବାକୁ ମନା କରିବା ଏକ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ କାରଣ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ । ଏହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଯଦି ଧାରା 125 ଅନୁଯାୟୀ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଆବେଦନରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ବିଚାରରେ, ଏବଂ ଯଦି ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହିବା ସର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ଦେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଅନ୍ତି, ତେବେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଭରଣପୋଷଣ ଆଦେଶ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ପତ୍ନୀ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ ରହିବାକୁ ମନା କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ଉପରେ ବିଚାର କରିପାରିବେ । ଧାରା 127 (3) (b) ଅନୁଯାୟୀ, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଧାରା 125 ଅନୁଯାୟୀ ମହିଳାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିବେ ଯିଏ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖରୁ ଛାଡପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି ଯଦି ମହିଳା ଜଣକ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡପତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି , ଉକ୍ତ ଆଦେଶର ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ପରେ, ସମସ୍ତ ରାଶି, ଯାହା ଯେକୌଣସି ପାରମ୍ପରିକ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ ଏପରି ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ କଥା ।

ଆବେଦନକାରୀ, ଯିଏ ବୃତ୍ତିରେ ଜଣେ ଓକିଲ, 1932 ମସିହାରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ସେହି ବିବାହରୁ ତିନି ପୁଅ ଏବଂ ଦୁଇ ଝିଅ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । 1975 ମସିହାରେ, ଆବେଦନକାରୀ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ବୈବାହିକ ଘରୁ ବାହାର କରି ଦେଇଥିଲେ । 1978 ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ, ଇନ୍ଦୋରର ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ (ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ) ଙ୍କ ଅଦାଲତରେ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 125 ଅନୁଯାୟୀ, ଉତ୍ତରଦାତା, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବାର୍ଷିକ ବୃତ୍ତିଗତ ଆୟ 60,000/-ଟଙ୍କାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ମାସିକ 500/ଟଙ୍କା ହାରରେ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ନଭେମ୍ବର 6, 1978 ମସିହାରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଏକ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ "ତଲାକ" ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଛାଡପତ୍ର ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଛାଡପତ୍ର କାରଣରୁ ସେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ନୁହନ୍ତି; ତେଣୁ, ତାଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ଯୋଗାଇବା କୌଣସି ଆଇନଗତ ବାଧ୍ୟତା ନାହିଁ; ଯେ ସେ ପୂର୍ବରୁ ପାଖାପାଖି ଦୁଇବର୍ଷ ହେବ ତାଙ୍କୁ ମାସିକ 200/ଟଙ୍କା ହାରରେ ଭରଣପୋଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେ ଅଦାଲତରେ ମୋଟ 3000/ଟଙ୍କା "ଇଦ୍ଦତ" ସମୟରେ "ବିଧବାଧନ କିମ୍ବା ମହର" ମାଧ୍ୟମରେ ଜମା କରିଥିଲେ । ଅଗଷ୍ଟ 1979 ମସିହାରେ, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ବାବଦକୁ ମାସିକ 25/ଟଙ୍କାର ସର୍ବନିମ୍ନ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଏକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଭରଣପୋଷଣ ପରିମାଣକୁ ମାସିକ 179.20/ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଆଧାରରେ ଏହି ଆବେଦନ ଆସିଛି । ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କ୍ରିଷ୍ଣା ଆୟାରଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ବରୁ ଦୁଇଥର ବସିଥିବା ତିନିଜଜଣିଆ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠରେ ନିଆଯାଇଥିବା ମତ ଏବଂ (1979) 2 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 75, ଏବଂ (1980) 3 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 1127 ରେ ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସଂହିତାର ଧାରା 125 ମୁସଲିମ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ,

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଫଜଲ ଅଲ୍ଲୀ ଏବଂ ବରଦରାଜନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମୁସଲମାନ ପତ୍ନୀ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ହକଦାର ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରାଯାଇଥିଲା, କାରଣ ସେମାନଙ୍କ ମତ ଉକ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ତିନିରୁ ଅଧିକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ଏକ ବୃହତ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦ୍ୱାରା ପୁନର୍ବିଚାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ କାରଣ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ସଂହିତାର ଧାରା 127 (3) (b) ର ସରଳ ଏବଂ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଭାଷାର, କେବଳ ସିଧାସଳଖ ଉଲ୍ଲଂଘନ ନୁହେଁ ଯାହା ଉକ୍ତ ବିଷୟ ଉପରେ ମୁସଲିମ ଆଇନକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଣେ ପତ୍ନୀ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡ଼ପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ପାଳନ କରାଯାଇଛି, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାକୁ ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଲାଗୁ କରିଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଏହା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡ଼ପତ୍ରର ମୌଳିକ ଧାରଣା ଏବଂ ମୁସଲିମ ଆଇନ ଅଧୀନରେ ଏହାର ପରିଣାମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିରୋଧ କରିଥାଏ, ଯାହାକୁ ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି (ଶରିୟତ) ଆବେଦନ ଅଧିନିୟମ, 1937-ର ଧାରା 2 ଦ୍ୱାରା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୁରକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହା ଉକ୍ତ ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା ।

ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଖାରଜ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଛନ୍ତି ଯେ: (ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡଙ୍କ ଅନୁସାରେ)

1. *ବାଇ ତାହିରା* (ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କ୍ରିଷ୍ଣା ଆୟାର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ତୁଳଜାପୁରକର, *ଏବଂ* ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ପାଠକ) ଏବଂ *ଫଜଲୁନ୍ବି* (ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କ୍ରିଷ୍ଣା ଆଇୟାର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଚିନାପ୍ପା ରେଡ୍ଡୀ ଏବଂ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଏ. ପି. ସେନ୍) ମାମଲାରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ଠିକ୍, କେବଳ *ବାଇ ତାହିରାରେ* ପୃଷ୍ଠା 80 ରେ ସୂଚିତ ବିବୃତିର ଧାରା 127 (3) (b) ସନ୍ଦର୍ଭରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟତୀତ ଯଥା, "ମହରର ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନକୁ, ଏକ ପାରମ୍ପରିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଭାବରେ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି " । ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଇଁ ଉଭୟ ମାମଲାରେ କହୁଥିବା ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କ୍ରିଷ୍ଣା ଆଇୟାର, ଆଇନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଆଗକୁ ବଢାଇବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟାତ୍ମକ ଏବଂ ଯୋଜନା ରୂପୀ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ । ଏହି ଗଠନାତ୍ମକ କୌଶଳଗୁଡ଼ିକର ସମାଜର ପୀଡ଼ିତ ବର୍ଗର ସ୍ଥିତିରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଥିବା ବିଧାନଗୁଡିକର ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ନିଜସ୍ୱ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି । ତେଣୁ, ସଂହିତାର ଧାରା 125 ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମୁସଲିମ ପତ୍ନୀ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି ।

2.1 ସଂହିତାର ଧାରା 125 (1) ର ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣର ଖଣ୍ଡ (b), ଯାହା "ପତ୍ନୀ" କୁ ଏକ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସମେତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ, ମୁସଲିମ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଏହାର ପରିସରରୁ ବାଦ ଦେବାକୁ ଯଥାର୍ଥ ସମୟ ଅବଧି ବାବଦରେ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ନାହିଁ । ପତ୍ନୀର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଜଣେ ପତ୍ନୀ ଯାହା ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ ଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ।ତେଣୁ, ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମୁସଲମାନ ମହିଳା ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ବିବାହ କରିନାହାଁନ୍ତି, ଧାରା 125 ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଜଣେ ପତ୍ନୀ ଅଟନ୍ତି ।

2.2 1893 ସଂହିତାର ଧାରା 488 ଅନୁଯାୟୀ, ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣର ଅଧିକାର ତାଙ୍କ ବୈବାହିକ ସ୍ଥିତି ଜାରି ରଖିବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା । ତେଣୁ, ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କୁ ଏକତରଫା ଭାବରେ ଛାଡପତ୍ର ଦେଇ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଛାଡପତ୍ରର ଆଇନଗତ ଆଦେଶ

ହାସଲ କରି ସେହି ଅଧିକାରକୁ ପରାସ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହି ଅସୁବିଧାକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଯୁଗ୍ମ କମିଟି ସୁପାରିଶ କରିଥିଲା ଯେ ଭରଣପୋଷଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଲାଭ ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମହିଳାଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ, ଛାଡପତ୍ର ପରେ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ପୁନର୍ବାର ବିବାହ କରିନାହାଁନ୍ତି । ତାହା ହେଉଛି ଧାରା 125 (1)ର ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଖଣ୍ଡ (b) ର ଉତ୍ପତ୍ତି । ସଂହିତାର ଧାରା 125 ପ୍ରକୃତିରେ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ଅଟେ । ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜର ଭରଣପୋଷଣ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ, ସେମାନଙ୍କୁ ତ୍ୱରିତ ଏବଂ ସରାସରି ପ୍ରତିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଧାରା 125ର ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ପତି କିମ୍ବା ପତ୍ନୀ ହିନ୍ଦୁ ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ମୁସଲିମ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ପାର୍ସୀ, ପାଗାନ୍ କିମ୍ବା ହିଥେନ୍, ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୟୋଗ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଟେ । ଏହାର କାରଣ ସ୍ୱତଃସିଦ୍ଧ, ଏହି ଅର୍ଥରେ ଯେ ଧାରା 125 ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଏକ ଅଂଶ, ଦେୱାନୀ ଅଧିନିୟମର ନୁହେଁ, ଯାହା ହିନ୍ଦୁ ପୋଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ଭରଣପୋଷଣ ଅଧିନିୟମ, ଶରିୟତ କିମ୍ବା ପାର୍ସୀ ବୈବାହିକ ଅଧିନିୟମ ପରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କ ଅଧିକାର ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଏବଂ ପରିଚାଳନା କରେ । ଅବହେଳିତ ପତ୍ନୀ, ପିଲା କିମ୍ବା ପିତାମାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେଉଁ ଧର୍ମ ପାଳନ କରାଯାଉଛି ତାହା କିଛି ଫରକ ପକାଇବ ନାହିଁ ।

2.3 ଏ ସବୁକୁ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସାଧନ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅବହେଳା ଏବଂ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଅକ୍ଷମତା ହେଉଛି ବସ୍ତୁନିଷ୍ଠ ମାନଦଣ୍ଡ ଯାହା ଧାରା 125ର ପ୍ରୟୋଗକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥାଏ । ଏହିସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ, ଏକ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକ ପ୍ରକୃତିର, ଯାହା ଧର୍ମର ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଥାଏ । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ସେମାନେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି କୁ ବଦଳାଇ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସମାନ ଭାବରେ, ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ ଧର୍ମ କିମ୍ବା ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ର ସ୍ଥିତିରେ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ପରିଚାଳିତ ହୁଅନ୍ତି, ଏହିପରି ଆଇନର ପ୍ରୟୋଗ ସମ୍ବିଧାନର ଢାଞ୍ଚା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ , ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରୟୋଗ ଧାର୍ମିକ ଗୋଷ୍ଠୀ କିମ୍ବା ଶ୍ରେଣୀର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବର୍ଗ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ ନାହିଁ । ଧାରା 125 ଦ୍ୱାରା ଗରିବ ଥିବା ନିକଟ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କୁ ପୋଷିବା ପାଇଁ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଦାୟିତ୍ୱ ସମାଜ ପ୍ରତି ବ୍ୟକ୍ତିର ଦାୟିତ୍ୱ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ତାହା ହେଉଛି ଆଇନର ନୈତିକ ଆଦେଶ ଏବଂ ନୈତିକତାକୁ ସମ୍ପର୍କ ସହିତ ଯୋଡ଼ାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଧାରା 125 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଅଧିକାର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ ଆଇନ ନିର୍ବିଶେଷରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ, ବିଶେଷ କରି ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସଂହିତାର ଧାରା 125 (3) ର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରାବଧାନର ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ସୁଦୃଢ଼ ହୋଇଛି । ଏହି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ ରହିବାକୁ ମନା କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ ଯଦି ସେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିବାହ, ତିନି କିମ୍ବା ଚାରିଟି ଅନ୍ୟ ବିବାହ ଚୁକ୍ତି ଛାଡ କରନ୍ତି, ଯାହା ଇସଲାମୀୟ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ମହମ୍ମଦ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଧାରା 125 ସ୍ୱୀୟ ବିଧିକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରେ, ଯଦି ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଥାଏ ।

ଜାଗୀର କୌର ବନାମ ଯଶୱନ୍ତ ସିଂହ, [1964] 2 ଏସ. ସି. ଆର. 73,84; *ନାନକ ଚାନ୍ଦ ବନାମ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର କିଶୋର ଅଗ୍ରୱାଲା,* [1970] 1 ଏସ. ସି. ଆର. 565 ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଛି ।

3.1 ମୁସଲମାନ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ, ତାଙ୍କ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ, ଯଦିଓ ସେ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ, ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, କାରଣ ସେହି ଆଇନ ସଂହିତାର ଧାରା 125 ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପିତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବିଚାର କିମ୍ବା ଗ୍ରହଣ କରେ ନାହିଁ । ଏକ ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ପୋଷିବା ପାଇଁ ବାଧ କି, ଯାହାକି ଏକ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥାଏ ତାହା ଧାରା 125 ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ନୁହେଁ । ଧାରା 125 ଏପରି ମାମଲା ସହିତ ଜଡିତ ଯେଉଁଥିରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସମ୍ବଳ ଅଛି, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଅବହେଳା କରନ୍ତି କିମ୍ବା ପୋଷିବାକୁ ମନା କରନ୍ତି, ଯିଏ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ ଅଟନ୍ତି ।

3.2 ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡପତ୍ର ପାଇଥିବା ଜଣେ ଗରିବ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱର ପରିମାଣ ଏବଂ ଅବଧି ଉଭୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଦେଶ ପାଇଁ ଜଣେ ମୁସଲିମ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଧିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେହି ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ, ସ୍ୱାମୀ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ଭାବରେ ମହର୍ ଦେବାକୁ ବାଧ । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ, ସେ ନିଜ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଉପରେ, ଯେ କୌଣସି ପରିମାଣ ସେ ଚାହିଁବେ ବିଧବାଧନ ଦ୍ୱାରା ସମାଧାନ କରିପାରିବେ ଯାହା 10 ଦିରହାମରୁ କମ୍ ହୋଇନଥିବ, ଯାହା ତିନି କିମ୍ବା ଚାରି ଟଙ୍କା ସହିତ ସମାନ ଅଟେ । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଜୀବନର ବାସ୍ତବତାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ । ମହର ହେଉଛି ପତ୍ନୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଏକ ଚିହ୍ନ ।ମହର୍ ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ରାଶି ସାଧାରଣତ ବିବାହ ସମୟରେ ଏବଂ ପରେ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସାଧାରଣ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ର ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ସେହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ ନାହିଁ ଯେଉଁଥିରେ ପତ୍ନୀ ଛାଡପତ୍ର ପରେ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇଥାନ୍ତି । ମୁସଲିମ୍ ଆଇନ ଉପରେ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକରେ ବିପରୀତ ଭାବରେ ଆଇନର ସେହି ବିବୃତ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ ସେହି ବର୍ଗର ମାମଲା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯେଉଁଥିରେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କ କର୍ମହୀନ କିମ୍ବା ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥା ଯାହା ନିଃସ୍ୱତାରୁ ସୃଷ୍ଟି ହେବାର କୌଣସି ସମ୍ଭାବନା ନଥାଏ ।

3.3 ପ୍ରକୃତ ସ୍ଥିତି ହେଉଛି, ଯଦି ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ସହିତ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ଯଦି ସେ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସେ ସଂହିତାର ଧାରା 125 ର ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ହକଦାର ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ, ମୁସଲିମ ସ୍ୱାମୀ ସେ ତାଙ୍କ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଯିଏ କି ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ ଭରଣପୋଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱର ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଧାରା 125ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ମୁସଲିମ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଧିର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଦ୍ୱନ୍ଦ ନାହିଁ । 'ପବିତ୍ର କୋରାନ' ର ଆୟତ ନମ୍ବର 241 ଏବଂ 242 ଦୃଢ କରେ ଯେ ପବିତ୍ର କୋରାନ ମୁସଲମାନ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଉପରେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କ ପାଇଁ କିମ୍ବା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାର ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ ନ୍ୟସ୍ତ କରିଛି । ବିପରୀତ ତର୍କ କୋରାନର ଶିକ୍ଷାକୁ ନ୍ୟାୟ ଠାରୁ କମ୍ କରେ ।

3.4 ମହର, ଛାଡପତ୍ର ପରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ଥିବା ରାଶି ନୁହେଁ ଏବଂ ତେଣୁ, ସଂହିତାର ଧାରା 127 (3) (b)ର ଅର୍ଥ ଏବଂ ଅଖିଳ ଭାରତୀୟ ମୁସଲିମ ଆଇନ ବୋର୍ଡର ସହଜ ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ଆସୁନାହିଁ ଯେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଧି ମହିଳାଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ମହରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି ଏବଂ ଯଦି ଜଣେ ମହିଳା ଗରିବ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ପୁତୁରା ଏବଂ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କ ସମେତ ସେ ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ୍, ଯାହା ଆଇନ ତଥା ଜୀବନ ବିଷୟରେ ଏକ ଅଯୌକ୍ତିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ।

3.5 ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ, ମହରର ପରିମାଣ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥାଏ, ଯେଉଁଥିରୁ ଗୋଟିଏକୁ "ତୁରନ୍ତ" କୁହାଯାଏ ଯାହା ଦାବି ଉପରେ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟିକୁ "ସ୍ଥଗିତ" କୁହାଯାଏ, ଯାହା ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ଛାଡପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବିବାହର ବିଘଟନ ଉପରେ ଦେୟ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବିବାହ ବିଚ୍ଛେଦ ସମୟରେ ସ୍ଥଗିତ ମହର୍ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ, ଏହା ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏପରିକି, ଏକ ପ୍ରଦତ୍ତ ମାମଲାରେ, ମହରର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଶି ଛାଡପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବିବାହ ବିଚ୍ଛେଦ ଉପରେ ଦେୟ ଏକ ସ୍ଥଗିତ ପ୍ରକାର, ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଏହା ଏକ ରାଶି ଯାହା ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ।

3.6 ଛାଡପତ୍ର ଏକ ସୁବିଧାଜନକ କିମ୍ବା ଚିହ୍ନଟଯୋଗ୍ୟ ସମୟରେ ଯେଉଁଠାରେ ସ୍ଥଗିତ ରାଶି ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ପଡିଥାଏ । କିନ୍ତୁ, ଏହି ଅର୍ଥର ପରିଶୋଧ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଘଟି ନଥାଏ, ଯାହାକୁ 'ଛାଡ଼ପତ୍ର ଉପରେ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା କୁହାଯାଇଛି, ଯାହା ସଂହିତାର ଧାରା 127 (3) (b) ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଯଦି ମହର ଏକ ରାଶି ଯାହା ବିବାହର ବିଚାରରେ ପତ୍ନୀ ସ୍ୱାମୀଙ୍କଠାରୁ ପାଇବାକୁ ହକଦାର, ତାହା ଛାଡପତ୍ର ବିଚାରରେ ଦେୟଯୁକ୍ତ ପରିମାଣର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପରୀତ ଅଟେ । ଛାଡପତ୍ର ବିବାହକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଥାଏ । ତେଣୁ, ବିବାହର ବିଚାରରେ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିବା ଦେୟ କୌଣସି ରାଶିକୁ ସମ୍ଭବତଃ ଛାଡ଼ପତ୍ରର ବିଚାରରେ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଥିବା ଦେୟ ରାଶି ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ବିକଳ୍ପର ପରିସର ଯେ ମହର୍ ହେଉଛି ପତ୍ନୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ଭାବରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ଏକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଦାୟିତ୍ୱ, ଯାହା ଏହି ଆଭିମୁଖ୍ୟ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିକାରକ ଯେ ଏହା ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଏକ ରାଶି ପ୍ରଦାନକରିବା । ଜଣେ ପୁରୁଷ ପ୍ରେମ, ରୂପ, ଶିକ୍ଷା କିମ୍ବା କିଛି ନ ଥାଇ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିପାରେ । ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ରାଶି ସ୍ଥିର କରିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ସ୍ୱରୂପ ସେ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ, ସମ୍ମାନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରାଶି ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରାଶି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ମହରର ଦେୟକୁ ଭବିଷ୍ୟତର ଏକ ତାରିଖକୁ ଘୁଞ୍ଚାଯାଇପାରେ, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ଛାଡପତ୍ର । କିନ୍ତୁ ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ସ୍ଥଗିତ ବିଧବାଧନର ଦେୟ ଏହି ସବୁ ଘଟଣା ଦ୍ୱାରା ଘଟିଥାଏ ।

ସେହିଭଳି, ଧାରା 127 (3) (b) ରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୁଏତ ଏହି ଭୁଲ ଧାରଣା କାରଣରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥାଇପାରେ ଯେ ବିଧବାଧନ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଉପରେ ଏକ ଦେୟ ରାଶି ଅଟେ । କିନ୍ତୁ ଏହା ପୁଣି ପତ୍ନୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ଭାବରେ ଦେୟ ରାଶିକୁ ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ଦେୟ ରାଶିରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।

ହମିରା ବିବି ବନାମ ଜୁବୈଦା ବିବି, 43 ଭାରତୀୟ ଆବେଦନ 294; *ସୟଦ ସବିର୍ ହୁସେନ୍ ବନାମ ଫରଜନ୍ଦ ହସନ୍,* 65 ଭାରତୀୟ ଆବେଦନ 119 ଏବଂ 127 କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

(ଆମ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 44 ଏକ ସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି । ଦେଶ ପାଇଁ ଏକ ସମାନ ନାଗରିକ ସଂହିତା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ । ଏକ ସମାନ ନାଗରିକ ସଂହିତା, ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ବିଚାରଧାରା ଥିବା ଆଇନ ପ୍ରତି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଆନୁଗତ୍ୟକୁ ଦୂର କରି, ଜାତୀୟ ସଂହତିକୁ ଦୃଢ କରିବାରେ ସହାୟକ ହେବ । ଏହା ହେଉଛି ସେହି ରାଜ୍ୟ ଯାହାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି ଦେଶର ନାଗରିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସମାନ ନାଗରିକ ସଂହିତା ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା ଏବଂ ନିଃସନ୍ଦେହରେ, ଏହା କରିବା ପାଇଁ ଏହାର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ଅଛି । ଯଦି ସମ୍ବିଧାନର କୌଣସି ଅର୍ଥ ଅଛି ତେବେ ଏକ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ, ସଂସ୍କାରକଙ୍କ ଭୂମିକାକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, କାରଣ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟାୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ସହିବାକୁ ଦେବା ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ମନର ସହନଶୀଳତା ବାହାରେ । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଖଣ୍ଡିତ ପ୍ରୟାସ ଏକ ସମାନ ନାଗରିକ ସଂହିତାର ସ୍ଥାନ ନେଇପାରିବ ନାହିଁ । ମାମଲା ଭିତିକ ନ୍ୟାୟ ଅପେକ୍ଷା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଏକ ସନ୍ତୋଷଜନକ ଉପାୟ ।)

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରତା : ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 103/1981

୧.୭.୧୯୮୦ ମସିହାରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଫୌଜଦାରୀ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ସଂଖ୍ୟା 320 /1979 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଆସିଛି ।

ଆବେଦନକାରୀନଙ୍କ ପାଇଁ ପି. ଗୋବିନ୍ଦନ୍ ନାୟାର, ଅଶୋକ ମହାଜନ, ଶ୍ରୀମତୀ କ୍ରୀପଲାନୀ, ସୁଶ୍ରୀ ସଙ୍ଗୀତା ଏବଂ ଏସ୍. କେ. ଗମ୍ଭୀର ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଡାନିଆଲ ଲତିଫି ନାଫେସ୍ ଅହମ୍ମଦ ସିଦ୍ଦିକି, ଏସ୍. ଏନ୍. ସିଂହ ଏବଂ ଟି. ଏନ୍. ସିଂହ ।

ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ମଣ୍ଡଳୀ ପାଇଁ ମହମ୍ମଦ ୟୁନୁସ ସଲିମ ଏବଂ ଶକୀଲ ଅହମ୍ମଦ ଜମାତ-ଉଲେମା-ହିନ୍ଦ ର ମଧ୍ୟକ୍ଷେପକ ପାଇଁ ଏସ୍. ଟି. ଦେଶାଇ ଏବଂ ଏସ୍. ଏ. ସୟଦ ।

କୋର୍ଟର ରାୟ

ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଆବେଦନ କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସାମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରଶ୍ନ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଏହାର ଅର୍ଥ ଏହା ନୁହେଁ ଯେ ଏହା କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶ୍ନ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ନୁହେଁ । ସାଧାରଣ ଦେୱାନୀ ଏବଂ ଫୌଜଦାରୀ ଆଇନ ଅଧୀନରେ ଉଠୁଥିବା କେତେକ ପ୍ରଶ୍ନ ସମାଜର ବୃହତ ବର୍ଗ ପାଇଁ ଏକ ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରେ ଯାହା ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ ଅନ୍ୟାୟ ଆଚରଣର ଶିକାର ହୋଇଛି । ଏଭଳି ଏକ ବର୍ଗ ହେଉଛନ୍ତି ମହିଳା । ଆଇନ ଦାତା ମନୁ କହିଛନ୍ତି, କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନୁହନ୍ତି: ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏବଂ ଏହା ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଛି ଯେ 'ଇସଲାମରେ ମାରାତ୍ମକ ବିନ୍ଦୁ ହେଉଛି' ମହିଳାଙ୍କ ଅବକ୍ଷୟ'([1])। ଭୁଲ ଭାବରେ ଧର୍ମପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଏହି ବିବୃତି ଦେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ଯେ 'ମହିଳା ଏକ ବକ୍ର ପଞ୍ଜରାରୁ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା, ଏବଂ ଯଦି ଆପଣ ଏହାକୁ ସିଧା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି, ତେବେ ଏହା ଭାଙ୍ଗି ଯିବ; ତେଣୁ, ଆପଣଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହ ଦୟାଳୁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ।

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 125 ଅନୁଯାୟୀ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମୁସଲିମ ମହିଳାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଏକ ଆବେଦନରୁ ଏହି ଆବେଦନ ଆସିଛି, ଯେଉଁଥିରେ କେବଳ ମୁସଲିମ ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ବରଂ ସାଧାରଣ ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସିଧାସଳଖ ଭାବେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇଛି,କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ଉତ୍ସାହୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ପୁରୁଷ ଏବଂ ମହିଳା ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ ସମାଜ ତିଆରି କରି ନିଜକୁ ଏହି ପ୍ରଲୋଭିତ ବିଶ୍ୱାସ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ମାନବଜାତି ସେ ଦିଗରେ ଅଗ୍ରଗତିକରି ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ସଫଳତା ହାସଲ କରିଛି । ଆବେଦନକାରୀ, ଯିଏ ବୃତ୍ତିରେ ଜଣେ ଓକିଲ, 1932 ମସିହାରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ଏହି ବିବାହରୁ ତିନି ପୁଅ ଏବଂ ଦୁଇ ଝିଅ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । 1975 ମସିହାରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ବୈବାହିକ ଗୃହରୁ ବାହାର କରି ଦେଇଥିଲେ । 1978 ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସରେ, ଇନ୍ଦୋରର ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ (ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ) ଙ୍କ ଅଦାଲତରେ ଉତ୍ତରଦାତା, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସଂହିତାର ଧାରା 125 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରି ମାସକୁ ୫୦୦/ ଟଙ୍କାର ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ନଭେମ୍ବର 6,1978 ରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଏକ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ତଲାକ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଛାଡପତ୍ର ଦେଇଥିଲେ।ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଆବେଦନରେ ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଛାଡପତ୍ର କାରଣରୁ ସେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ହେବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଛନ୍ତି, ତେଣୁ ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷିରେ ତାଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ତାଙ୍କର କୌଣସି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଦାୟିତ୍ୱ ନାହିଁ କାରଣ ସେ ଗତ ଦୁଇ ବର୍ଷ ହେଲା ମାସକୁ 200/ଟଙ୍କା ହାରରେ ତାଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଇଦ୍ଦତ ସମୟରେ ସେ ଅଦାଲତରେ 3000/ ଟଙ୍କା ବିଧବାଧନ ମାଧ୍ୟମରେ ପଇଠ କରିଛନ୍ତି । 1979 ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ବିଦ୍ୱାନ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ମାସିକ 25 ଟଙ୍କା ଭରଣପୋଷଣ ହିସାବରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଦେବାପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ ଯେ

([1]) 'କୋରାନରୁ ମନୋନୟନ'-ଏଡୱାର୍ଡ ୱିଲ୍ଲିଅମ ଲେନ 1843, ପୁନଃ ପ୍ରକାଶନ 1982, ପୃଷ୍ଠା xc
(ଉପକ୍ରମ)

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବୃତ୍ତିଗତ ଆୟ ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ 60,000/ଟଙ୍କା । ଜୁଲାଇ 1980 ମସିହାରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଏକ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନରେ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଭରଣପୋଷଣ ପରିମାଣକୁ ମାସିକ 179.20/ ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିଥିଲେ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାମୀ ଆମ ସମ୍ମୁଖକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।

ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ତାଙ୍କ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ବାଧ୍ୟତା ଲାଗୁ କରେ ନାହିଁ କି ? ନିଃସନ୍ଦେହରେ, ମୁସଲିମ ସ୍ୱାମୀ ଭଲ, ଖରାପ କିମ୍ବା ଉଦାସୀନ କାରଣରୁ, ଯେତେବେଳେ ବି ସେ ଏପରି କରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି, ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ, କୌଣସି କାରଣ ବିନା ମଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ସେହି ବିଶେଷାଧିକାରର ଏକମାତ୍ର ମୂଲ୍ୟ ଇଦ୍ଦତ ସମୟରେ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିମାଣର ଦାନ କି ? ଏବଂ ଆଇନ କ "ଣ ଏହାର ଅସମାନତାରେ ଏତେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଯେ, ଇଦ୍ଦତ ସମୟରେ ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଯେତେ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କଲେ ମଧ୍ୟ, ପ୍ରକୃତ ତଥ୍ୟ ଏହା ଯେ ସେ କିଛି ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି, ଯେତେ କମ ପରିମାଣର ହେଇଥାଉନା କାହିଁକି, ତାଙ୍କୁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତ କରିଥାଏ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ନିଜ ଶରୀର ଏବଂ ଆତ୍ମାକୁ ଏକାଠି ରଖିବାରେ ତାଙ୍କୁ ସମର୍ଥ କରିବ ? ତା 'ପରେ, ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧିରେ ଏପରି କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି କି ଯାହା ଅଧୀନରେ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ 'ଛାଡପତ୍ର ଦେବାରେ' ଏକ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ ? ଏଗୁଡ଼ିକ କେତେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, ଯଦିଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ, ପ୍ରଶ୍ନ ଯାହା ଆମ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ଆସିଛି ।

ସଂହିତାର ଧାରା 125 ମୁସଲିମ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ କି ନାହିଁ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସମାପ୍ତ ହୋଇଛି ଯାହା *ବାଇ ତାହିରା ବନାମ ଅଲି ହୁସେନ୍ ଫିଦାଲି ଚୋଥିଆ*[1] ଏବଂ *ଫଜଲୁନ୍ବି ବନାମ କେ ଖାଦର୍ ଭାଲି*[2] ମାମଲାରେ ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଛି । ସେହି ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ ଛାଡପତ୍ର ପାଇଥିବା ମୁସଲମାନ ପତ୍ନୀ ଧାରା 125 ଅନୁଯାୟୀ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଆମର ବିଦ୍ୱାନ ଭ୍ରାତୃଦ୍ୱୟ, ମୁର୍ତଜା ଫଜଲ ଅଲ୍ଲୀ ଏବଂ ଏ. ବରଦରାଜନ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଏହି ମତକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଥିଲେ ଯେ ସେହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ସଠିକ୍ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ସେମାନେ 3 ଫେବୃଆରୀ, 1981 ରେ ଏକ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନକୁ ଏକ ବୃହତ ବିଚାରପୀଠକୁ ପଠାଇଥିଲେ, ଯାହା ଏହିପରି ପଢାଯାଏ:

> "ଯେହେତୁ ଏହି ମାମଲାରେ ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ ପରିଣାମର ଆଇନର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶ୍ନ ରହିଛି, ଆମେ ଅନୁଭବ କରୁଛୁ ଯେ *ବାଇ ତାହିରା ବନାମ ଅଲି ହୁସେନ୍ ଫିଦାଲି ଚୋଥିଆ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ଏବଂ ଫୁଜ୍ଲୁନ୍ବି ବନାମ କେ ଖାଦର୍ ଭାଲି ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ* ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, କାରଣ ଆମ ମତରେ, ସେଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ସରଳ ଏବଂ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973ର ଧାରା 127 (3) (b),ର ଏକ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଭାଷାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଉଲ୍ଲଂଘନ ନୁହେଁ ଯାହା ଏହି ବିଷୟ ଉପରେ ମୁସଲିମ ଆଇନକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଏହାକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ପ୍ରୟୋଗ

---

(1) 1979 (2) SCR 75

(2) 1980 (3) SCR 1127

କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଠି ଜଣେ ପତ୍ନୀ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡ଼ପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଧବା ଦେୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ପାଳନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆମ ପାଇଁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡ଼ପତ୍ରର ମୌଳିକ ଧାରଣା ଏବଂ ମୁସଲମାନ ଆଇନ ଅଧୀନରେ ଏହାର ପରିଣାମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଥିବା ପରି ମନେହୁଏ, ଯାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି (ଶରିୟତ) ଆବେଦନ ଅଧିନିୟମ, 1937 ର ଧାରା 2 ଦ୍ୱାରା ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇଛି-ଏକ ଅଧିନିୟମ ଯାହା ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା । ତେଣୁ ଆମେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛୁ ଯେ ଏହି ମାମଲାକୁ ତିନିରୁ ଅଧିକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ଏକ ବୃହତ ବିଚାରପୀଠ ଦ୍ୱାରା ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ମାନ୍ୟବର ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇପାରିବ ।

ଭରଣପୋଷଣ ଅଧିକାର ସହିତ ଜଡିତ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 125କୁ ଏହିପରି ପଠନ କରାଯାଏ:

"ପତ୍ନୀ, ସନ୍ତାନ ଏବଂ ପିତାମାତାଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଆଦେଶ

125. (1) ଯଦି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସମ୍ବଳ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ମନା କରନ୍ତି -

(a) ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ଯିଏ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ,

(b)...................

(c)......................

(d)....................

ଏକ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍, ଏପରି ଅବହେଳା କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର ପ୍ରମାଣ ଉପରେ, ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ମାସିକ ଭତ୍ତା ପାଞ୍ଚ ଶହ ଟଙ୍କା କିମ୍ବା ତା ଠାରୁ କମ ଯାହା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବି ଆଦେଶ ଦେଇପାରିବେ ....

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା -

(a)..........

(ଖ) "ପତ୍ନୀ" ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଜଣେ ମହିଳା ଯିଏ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ଦ୍ୱାରା ଛାଡପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି, କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଛାଡପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି, ପୁନର୍ବିବାହ କରିନାହାଁନ୍ତି ।

(2) ....

(3) ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାରଣ ବିନା ଆଦେଶକୁ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ଏପରି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଦେଶ ଭଙ୍ଗ ପାଇଁ, ପରୱାନା ଜାରିକରି ଧାର୍ଯ୍ୟ ଦେୟକୁ ଜରିମାନା ଆକାରରେ ଆଦାୟ

କରିପାରିବେ ଏବଂ ଅନାଦେୟ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଆଂଶିକ ଭତ୍ତା ଉପରେ ପରୱାନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ଦଣ୍ଡିତ କରିପାରିବେ କିମ୍ବା ଶୀଘ୍ର ବକେୟା ପ୍ରଦାନ ନ କଲେ କାରାଦଣ୍ଡକୁ ଏକ ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରେ ।

କୁହାଯାଇଛି ....

ପୁନଃ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଯଦି ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହିବା ସର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହିବାକୁ ମନା କରନ୍ତି, ଏପରି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୁହାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର କୌଣସି ଆଧାରକୁ ବିଚାର କରିପାରିବେ ଏବଂ ଏପରି ପ୍ରସ୍ତାବ ସତ୍ତ୍ୱେ ଏହି ଧାରା ଅଧୀନରେ ଏକ ଆଦେଶ ଦେଇପାରିବେ, ଯଦି ସେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ଏପରି କରିବା ପାଇଁ ଯଥାର୍ଥ ଆଧାର ରହିଛି ।

ବ୍ୟାଖ୍ୟା-ଯଦି ଜଣେ ସ୍ୱାମୀ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କ ସହ ବିବାହ କରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଜଣେ ଉପପତ୍ନୀ ରଖିଛନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହିବାକୁ ମନା କରିବା ପାଇଁ ଏହା ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ କାରଣ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ।

ଧାରା 127 (3) (b), ଯାହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିବାଦର ସୌଧ ନିର୍ମାଣ କରିଛନ୍ତି, ତାହା ଏହିପରି ପଢାଯାଏ:

"ଭତ୍ତାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ

127. (1).......

(2)..........

(3) ଯଦି ଧାରା 125 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଆଦେଶ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଦିଆଯାଇଛି ଯିଏ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଛାଡପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି, ଯଦି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍, ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ -

(a).........

(b) ମହିଳା ଜଣକ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡ଼ପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଉକ୍ତ ଆଦେଶର ତାରିଖ ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ପରେ, ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରଥାଗତ କିମ୍ବା ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ, ଏପରି ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ସମସ୍ତ ରାଶି ଦେବାର ଥିଲା ସେ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଛନ୍ତି, ଏପରି ଆଦେଶ ବାତିଲ କରାଯାଏ -

(i) ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପରି ଆଦେଶ ପୂର୍ବରୁ ସମସ୍ତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ସେହି ତାରିଖ ଠାରୁ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଏପରି ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

(ii) ଅନ୍ୟ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ତାରିଖ ଠାରୁ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ଯାହା ପାଇଁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତରେ ମହିଳାଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।"

ଧାରା 125 (1) (a) ଅନୁଯାୟୀ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯିଏ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସାଧନ ଥାଇ, ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଅବହେଳା କିମ୍ବା ପୋଷିବାକୁ ମନା କରନ୍ତି, ଯିଏ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ, ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାଞ୍ଚ ଶହ ଟଙ୍କାରୁ କମ ହାରରେ ମାସିକ ଭରଣପୋଷଣ ଦେବାକୁ କୁହାଯାଇପାରେ । ଧାରା 125 (1) ର ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣର ଖଣ୍ଡ (b) ଅନୁଯାୟୀ, 'ପତ୍ନୀ' ଅର୍ଥରେ ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମହିଳା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଯିଏ ପୁନର୍ବିବାହ କରିନାହାଁନ୍ତି । କୌଣସି ସନ୍ଦେହ କିମ୍ବା ସଂଶୋଧନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ପାଇଁ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ସଠିକ୍ । ଜୀବନସାଥୀ କିମ୍ବା ଜୀବନସାଥୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ ଧର୍ମର ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଯୋଜନାରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ପତି କିମ୍ବା ପତ୍ନୀ ହିନ୍ଦୁ ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ମୁସଲମାନ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ପାର୍ସୀ, ପାଗନ କିମ୍ବା ହୀଥେନ୍ ହୁଅନ୍ତୁ, ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୟୋଗରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ । ଏହାର କାରଣ ସ୍ୱତଃସିଦ୍ଧ, ଏହି ଅର୍ଥରେ ଯେ ଧାରା 125 ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଏକ ଅଂଶ, ଦେୱାନୀ ଆଇନ ସହିତ ନୁହେଁ, ଯାହା ହିନ୍ଦୁ ପୋଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ଭରଣପୋଷଣ ଅଧିନିୟମ, ଶରିୟତ କିମ୍ବା ପାର୍ସୀ ବୈବାହିକ ଅଧିନିୟମ ପରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧର୍ମର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଅଧିକାର ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଏବଂ ପରିଚାଳନା କରେ । ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜର ଭରଣପୋଷଣ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ, ସେମାନଙ୍କୁ ତ୍ୱରିତ ଏବଂ ସରସାରି ପ୍ରତିକାର ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଧାରା 125 ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ତେବେ ଅବହେଳିତ ପତ୍ନୀ, ପିଲା କିମ୍ବା ପିତାମାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଧର୍ମ ପାଳନ କରାଯାଏ ତାହା କଣ ସବୁ ପାର୍ଥକ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବ?ଏ ସବୁକୁ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସାଧନ ଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅବହେଳା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଅକ୍ଷମତା ହେଉଛି ବସ୍ତୁନିଷ୍ଠ ମାନଦଣ୍ଡ ଯାହା ଧାରା 125 ର ପ୍ରୟୋଗକୁ ସ୍ଥିର କରେ । ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଯାହା ମୂଳତଃ ଏକ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧକ ପ୍ରକୃତିର, ଧର୍ମର ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଥାଏ । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ସେମାନେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ   ବିଧିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରନ୍ତି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସମାନ ଭାବରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ ଧର୍ମ କିମ୍ବା ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ର ସ୍ଥିତି ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ପରିଚାଳିତ ହୁଅନ୍ତି, ସେପରି ଆଇନର ପ୍ରୟୋଗ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଇପାରିବେ ନାହିଁ, ଯଦି ସମ୍ବିଧାନର ଢାଞ୍ଚା ମଧରେ, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରୟୋଗ ଧାର୍ମିକ ଗୋଷ୍ଠୀ କିମ୍ବା ଶ୍ରେଣୀର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବର୍ଗରେ ସୀମିତ । ଧାରା 125 ଦ୍ୱାରା ଗରିବ ଏବଂ ନିଃସହାୟ ଥିବା ନିକଟ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଦାୟିତ୍ୱ ସମାଜ ପ୍ରତି ବ୍ୟକ୍ତିର ଦାୟିତ୍ୱ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ତାହା ହେଉଛି ଆଇନର ନୈତିକ ଆଦେଶ ଏବଂ ନୈତିକତାକୁ ଧର୍ମ ସହିତ ଯୋଡ଼ାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଧାରା 125 (1) ର ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣର ଖଣ୍ଡ (b), ଯାହା 'ପତ୍ନୀ' ଅର୍ଥରେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସମେତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ, ଏହାର ପରିସରରୁ ମୁସଲିମ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ବାଦ ଦେବାର ଯଥାର୍ଥତା ପାଇଁ କୌଣସି ସୀମିତ ଶବ୍ଦ ନାହିଁ । ଧାରା 125 ପ୍ରକୃତରେ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ଅଟେ ।

ସାର୍ ଜେମ୍ସ ଫିଟ୍ଜ୍ ଜେମ୍ସ ଷ୍ଟିଫେନ୍, ଯିଏ ଭାଇସରୟଙ୍କ ପରିଷଦର ଜଣେ ବିଧିକ ସଦସ୍ୟ ଭାବେ 1872 ମସିହାର ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାକୁ ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ, ସଂହିତାର ନବମ ଅଧ୍ୟାୟର ଅଗ୍ରଦୂତ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ଧାରା 125କୁ 'ଅବୈଧ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ରୋକିବା କିମ୍ବା ଅତି କମରେ ଏହାର

ପରିଣାମକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଏକ ମାଧ୍ୟମ' ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଥିଲା । *ଜାଗୀର କୌର ବନାମ ଯଶୱନ୍ତ ସିଂହ*[1] ମାମଲାରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ତରଫରୁ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ସୁବ୍ବା ରାଓ କହିଥିଲେ ଯେ 1898ର ସଂହିତାର ଅଧ୍ୟାୟ XXXVI, ଯେଉଁଥିରେ ଧାରା 125 ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଧାରା 488 ରହିଛି, ଯାହା "ଏକ ସାମାଜିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ"। *ନାନକ ଚାନ୍ଦ ବନାମ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର କିଶୋର ଅଗ୍ରୱାଲା* [2] ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ସିକ୍ରି, ହିନ୍ଦୁ ପୋଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ଭରଣପୋଷଣ ଅଧିନିୟମ, 1956 ଏବଂ ଧାରା 488 ର ପରିସର ଭିନ୍ନ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଧାରା 488 "ସମସ୍ତ ଧର୍ମର ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ସହିତ ଏହାର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ"।

1898 ସଂହିତାର ଧାରା 488 ଅନୁଯାୟୀ, ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ଅଧିକାର ତାଙ୍କ ବୈବାହିକ ସ୍ଥିତି ଜାରି ରଖିବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା । ତେଣୁ, ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କୁ ଏକତରଫା ଭାବରେ ଛାଡପତ୍ର ଦେଇ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଛାଡପତ୍ରର ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ହାସଲ କରି ସେହି ଅଧିକାରକୁ ପରାସ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହି ଅସୁବିଧାକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଯୁଗ୍ମ କମିଟି ସୁପାରିଶ କରିଥିଲା ଯେ ଭରଣପୋଷଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଲାଭ ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମହିଳାଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଛାଡପତ୍ର ପରେ ପୁନର୍ବାର ବିବାହ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଧାରା 125 (1) ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ହିଁ ଖଣ୍ଡ (b) ର ଉତ୍ପତ୍ତି, ଯାହା ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ 'ପତ୍ନୀ' ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ ଯିଏ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଛାଡପତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ବିବାହ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ, 1898 ସଂହିତାର ଅଧୀନରେ ଅଦାଲତମାନେ ରାୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଭରଣପୋଷଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଧିରୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଅଟେ । ପତ୍ନୀର ସଂଜ୍ଞାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ, ଯେପରି ଏକ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମହିଳାଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ସେହି ଉପସଂହାରକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥାଏ । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯେକୌଣସି ଧର୍ମ ଅବଲମ୍ବନ କରା ଯାଉନା କାହିଁକି ''ପତ୍ନୀ' ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଜଣେ ପତ୍ନୀ, ଯାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ, ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମୁସଲମାନ ମହିଳା, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ପୁନର୍ବାର ବିବାହ କରିନାହାଁନ୍ତି, ଧାରା 125 ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ସେ ଜଣେ 'ପତ୍ନୀ' ଅଟନ୍ତି । ସେହି ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ବୈଧାନିକ ଅଧିକାର ତାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ ଆଇନ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଧାରା 125 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଅଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ ବୋଲି ଉପସଂହାରରେ , ବିଶେଷ କରି ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ସଂହିତାର ଧାରା 125 (3) ର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରାବଧାନର ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ସୁଦୃଢ଼ ହୋଇଛି । ସେହି ପ୍ରବଧାନରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯଦି ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହିବା ସର୍ତ୍ତରେ ରଖିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଅନ୍ତି, ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହିବାକୁ ମନା କରନ୍ତି, ତେବେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୁହାଯାଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନର କୌଣସି କାରଣ ଉପରେ ବିଚାର

---

[1] 1964 (2) SCR 73, 84

[2] 1970 (1) SCR 565

କରିପାରିବେ ଏବଂ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ସତ୍ତ୍ୱେ ଭରଣପୋଷଣର ଆଦେଶ ଦେଇପାରିବେ, ଯଦି ସେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ଏପରି ଆଦେଶ ପାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ କାରଣ ଅଛି । ଏହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ:

> "ଯଦି ଜଣେ ସ୍ୱାମୀ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କ ସହ ବିବାହ କରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଜଣେ ଉପପତ୍ନୀଙ୍କୁ ରଖିଛନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହିବାକୁ ମନା କରିବା ପାଇଁ ଏହା ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ କାରଣ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ" ।

ଏହା ଖୁବ ଜଣାଶୁଣା ଯେ "ଜଣେ ମୁସଲିମର ଏକା ସମୟରେ ଚାରି ଜଣ ପତ୍ନୀ ଥାଇପାରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ । ଯଦି ଚାରି ଜଣ ପତ୍ନୀ ଥାଇ ସେ ପଞ୍ଚମ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ବିବାହ କରନ୍ତି, ତେବେ ବିବାହ ଅସିଦ୍ଧ ନୁହେଁ, ବରଂ କେବଳ ଅନିୟମିତ ବୋଲି କୁହାଯିବ । (ମୁଲ୍ଲାଙ୍କ ମୁସଲିମ ଆଇନ ଉଦ୍ଧୃତ କରାଯାଇଛି, 18 ତମ ସଂସ୍କରଣ, ପାରା 255, ପୃଷ୍ଠା 285 ଦେଖନ୍ତୁ, ଯେଉଁଥିରେ ବେଲିଙ୍କ ଡାଇଜେଷ୍ଟ ଅଫ୍ ମୁସଲିମ ଆଇନକୁ ଏବଂ ଅମୀର ଅଲ୍ଲୀଙ୍କ ମୁସଲିମ ଆଇନ, 5ମ ସଂସ୍କରଣ, ଖଣ୍ଡ 2ୟ, ପୃଷ୍ଠା 280) । ଏହି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହ ରହିବାକୁ ମନା କରିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରେ ଯଦି ସେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିବାହ କରନ୍ତି, ଅନ୍ୟ 3 କିମ୍ବା 4 ଟି ବିବାହ ଛାଡିଦିଅନ୍ତୁ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ଧାରା 125 ସ୍ୱୀୟ ବିଧିକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରେ, ଯଦି ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଥାଏ ।

ଧାରା 125 ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଅଧିକାର ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଧି ଉପରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରେ କି ନାହିଁ ସେ ବିଷୟରେ ଏହି ସମଗ୍ର ଆଲୋଚନା ଏହି ଧାରଣାରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଛି ଯେ ସେହି ଧାରାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ମୁସଲିମ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଧିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ରହିଛି । ଏଠାରେ ତର୍କ ଏହା ଯେ 1937 ର ଶରିୟତ ଅଧିନିୟମ, XXVI ର ଧାରା 2 କାରଣରୁ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ, ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ସମନ କଳ୍ପନା ଉପରେ ଅଗ୍ରସର ହୁଏ । ଆମେ ସଂହିତା ଏବଂ ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାଥମିକତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରଶ୍ନର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏହି ଧାରଣାରେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲୁ ଯେ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ରହିଛି କାରଣ, ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଆମ କ୍ଷମତାରେ ରହିଛି, ଆମେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ ଯେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଉପରେ ଧାରା 125 ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେବ କି ନାହିଁ, ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ଅଛନ୍ତି ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ତର୍କଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ହେଉଛି ସେହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା, ଯାହା ଉପରେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଯଥେଷ୍ଟ ତର୍କ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି, ଧାରା 125 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ମୁସଲିମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ଭରଣପୋଷଣ ଦାୟିତ୍ୱ ଉପରେ କୌଣସି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଅଛି କି ନାହିଁ ।

ସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ହସ୍ତକ୍ଷେପକାରୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ, ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ, ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ । ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ କରି, ସେମାନେ କେତେକ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଆଇନର ବିବୃତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି । ମୁଲ୍ଲାଙ୍କ ମୁସଲିମ ଆଇନ (18 ତମ ସଂସ୍କରଣ, ପାରା 279, ପୃଷ୍ଠା 301) ରେ, ଏହି ପ୍ରଭାବର ଏକ

ବିବୃତି ଅଛି ଯେ, "ଛାଡପତ୍ର ପରେ, ପତ୍ନୀ ଇଦ୍ଦତ ସମୟରେ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ।" ପୃଷ୍ଠା 302 ରେ, ବିଦ୍ୱାନ ଲେଖକ କୁହନ୍ତି:

> "ଯେଉଁଠାରେ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 488 ଅନୁଯାୟୀ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଏକ ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ପତ୍ନୀ ପରେ ଛାଡପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି, ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ ଏହି ଆଦେଶ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ଏହାର ପରିଣାମ ହେଉଛି ଯେ ଜଣେ ମୁସଲିମ ଧାରା 488 ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶକୁ ନିରସ୍ତ କରି ଆଦେଶ ଜାରି ହେବାର ତୁରନ୍ତ ପରେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଛାଡପତ୍ର ଦେଇପାରନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ଦେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ତାଙ୍କ ଇଦ୍ଦତ ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ" ।

ଟ୍ୟାବଜୀଙ୍କ ମୁସଲିମ ଆଇନ (4ର୍ଥ ସଂସ୍କରଣ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 304, ପୃଷ୍ଠା 268-269) ରେ ଏହି ବିବୃତି ରହିଛି ଯେ:

> "ତଲାକ ପରେ ଇଦ୍ଦତ ଶେଷ ହେବା ପରେ, ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣର ଅଧିକାର ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବା ଯଦି ମୁସଲମାନ ଆଇନ ଉପରେ ଆଧାରିତ କିମ୍ବା ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା ଅଧୀନରେ ଏକ ଆଦେଶ ଉପରେ ଆଧାରିତ" ।

ଡଃ ପାରସ ଦିୱାନଙ୍କ ଅନୁସାରେ:

> "ଯେତେବେଳେ ଛାଡପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବିବାହ ବିଚ୍ଛେଦ ହୁଏ, ପତ୍ନୀ ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇବାକୁ ହକଦାର । ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ, ପତ୍ନୀ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ କୌଣସି ଭରଣପୋଷଣ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି । ଯେଉଁ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ସେ ଛାଡପତ୍ର ଦେଇଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଜଣେ ପୁରୁଷଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ନୈତିକ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ମୁସଲିମ ଆଇନ ସ୍ୱୀକାର କରେ ନାହିଁ ।"

(ଆଧୁନିକ ଭାରତରେ ମୁସଲିମ ଆଇନ, 1982 ସଂସ୍କରଣ, ପୃଷ୍ଠା 130)

ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକରେ ଥିବା ଏହି ବିବୃତ୍ତି ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ ଯେ ମୁସଲିମ ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡପତ୍ର ପାଇଥିବା ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି, *ଯିଏ ନିଜକୁ ପୋଷି ରଖିବାରେ ଅସମର୍ଥ* । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡପତ୍ର ପାଇଥିବା ଜଣେ ଗରିବ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱର ପରିମାଣ ଏବଂ ଅବଧିର ଉଭୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଦେଶ ପାଇଁ ଜଣେ ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେହି ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ, ସ୍ୱାମୀ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ଭାବରେ ମହର୍ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ, ସେ ନିଜ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଉପରେ ଯାହା 10 ଦିରହାମରୁ କମ୍ ରାଶି ହୋଇନପାରେ, ଯାହା ତିନି କିମ୍ବା ଚାରି

ଟଙ୍କା ସହିତ ସମାନ ହେବ (ମୁଲ୍ଲାଙ୍କ ମୁସଲିମ ଆଇନ, 18ତମ ସଂସ୍କରଣ, ପାରା 286, ପୃଷ୍ଠା 308) ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଜୀବନର ବାସ୍ତବତାକୁ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ମହର୍ ପତ୍ନୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଏକ ଚିହ୍ନ । ମହର୍ ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ରାଶି ସାଧାରଣତ ବିବାହ ସମୟରେ ଏବଂ ପରେ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସାଧାରଣ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ର ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ସେହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ ନାହିଁ ଯେଉଁଥିରେ ପତ୍ନୀ ଛାଡପତ୍ର ପରେ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି । ଆମେ ଏହାକୁ କେବଳ ଭୁଲ ନୁହେଁ ବରଂ ଅନ୍ୟାୟ ବୋଲି ବିବେଚନା କରୁ, ଉପରୋକ୍ତ ବିବୃତ୍ତିର ପରିସରକୁ ସେହି ମାମଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତାର କରିବା ଯେଉଁଥିରେ ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ । ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଆଇନର ସେହି ବିବୃତ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ ସେହି ବର୍ଗର ମାମଲା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯେଉଁଥିରେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଦାରିଦ୍ର୍ୟରୁ ଉଦ୍ଭୂତ ଯାଯାବର କିମ୍ବା ଦରିଦ୍ରତାର କୌଣସି ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ଆମେ ଏଠାରେ ଏହି ବ୍ୟାପକ ଏବଂ ସାଧାରଣ ପ୍ରଶ୍ନ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ନୋହୁଁ ଯେ ଜଣେ ସ୍ୱାମୀ ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏବଂ ସମସ୍ତ ପରିମାଣରେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ, ଯେଉଁଥିରେ ଏକ ଛାଡପତ୍ର ପତ୍ନୀ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ, ଭରଣପୋଷଣ କରିବାକୁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ କି । ତାହା ଧାରା 125ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ନୁହେଁ ।ସେହି ଧାରା ଏପରି ମାମଲା ସହିତ ଜଡିତ ଯେଉଁଥିରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅର୍ଥ ଅଛି, ସେ ସବୁ ଭିତରେ, ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଅବହେଳା କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ମନା କରନ୍ତି, ଯିଏ ନିଜେ ନିଜକୁ ନିଜେ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ । ଯେହେତୁ ମୁସଲିମ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଧି, ଯାହା ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ପତିଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ କରିଥାଏ, ଧାରା 125 ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପିତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବିଚାର କିମ୍ବା ସମର୍ଥନ କରେ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଏହା କହିବା ଭୁଲ ହେବ ଯେ ମୁସଲମାନ ସ୍ୱାମୀ, ତାଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ, ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ପରେ, ତାଙ୍କ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଭରଣପୋଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି, ଯିଏ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତର୍କ ଯେ, ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ, ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ କରିବାକୁ ତାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ, ଯଦିଓ ସେ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ, ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାକୁ ପଡିବ । ପ୍ରକୃତ ସ୍ଥିତି ହେଉଛି, ଯଦି ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଭରଣପୋଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଇଦ୍ଦତ ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ସହିତ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ଯଦି ସେ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସେ ସଂହିତାର ଧାରା 125 ର ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ହକଦାର ଅଟନ୍ତି । ଏହି ଆଲୋଚନାର ଫଳାଫଳ ହେଉଛି ଯେ ଧାରା 125 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ, ଏକ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କ ପାଇଁ ଭରଣପୋଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ମୁସଲିମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ କୌଣସି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ନାହିଁ, ଯିଏ ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ ।

ପବିତ୍ର କୋରାନ ଠାରୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ କୌଣସି ବଡ଼ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, "କୁରାନ, ଇସଲାମର ପବିତ୍ର ପୁସ୍ତକ, ଏହା 114 ସୁର କିମ୍ବା ଅଧ୍ୟାୟରେ ଗଠିତ, ଯାହା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଇଚ୍ଛାର ଅନ୍ତିମ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ପ୍ରଫେଟ୍ ମହମ୍ମଦଙ୍କୁ ଯୋଗାଯୋଗ କରାଯାଇଥିବା ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ । "(ଦି କୋରାନ -ଆର୍ଥର୍ ଜେ.

ଆରବେରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି)। କୁରାନର ପଂକ୍ତି (ଆୟାତ) 241 ଏବଂ 242 ଦର୍ଶାଏ ଯେ ପ୍ରଫେଟ୍ ଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ମୁସଲମାନ ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କ ଛାଡପତ୍ର ପତ୍ନୀଙ୍କ ଯତ୍ନ ନେବା ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ । ସେହି ପଂକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଆରବୀୟ ସଂସ୍କରଣ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦ ନିମ୍ନରେ ପୁନଃଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଛି:

ଆରବୀୟ ସଂସ୍କରଣ	*ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣ*
ଆୟତ ସଂଖ୍ୟା 241	ଛାଡପତ୍ର ପାଇଥିବା ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ
ୱା ଲିଲ୍ ମୋଟେଲ୍ଲେକେଟି	ଭରଣପୋଷଣ (ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ)
ମାତା ଉଁ	
ବିଲ୍ ମାରୁଫାୟ	ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ (ସ୍କେଲ)
ହକାନ୍	ଏହା ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ
ଆଲ୍ଲା ମୁତାକିନା	ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଉପରେ ।
ଆୟତ ନମ୍ବର 242	
କାଜାଲେକା ଯୁବାୟାନୁଲ୍ଲାହୋ	ଭଗବାନ ଏହିପରି କରନ୍ତି ।
ଲକୁମ ଆୟାତେହୀ ଲା ଆଲାକୁମ ତକିଲୋନ	ତୁମେ ବୁଝିଲାଭଳି ତାଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟ ସଙ୍କେତ ତୁମକୁ ଦିଅନ୍ତି ।

(ୟୁସୁଫ ଅଲ୍ଲୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 'ପବିତ୍ର କୋରାନ', ପୃଷ୍ଠା 96 ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ଆୟତ ନମ୍ବର 241 ରେ 'ମାତା' ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ 'ବ୍ୟବସ୍ଥା' ଏବଂ 'ଭରଣପୋଷଣ' ନୁହେଁ, କେବଳ ଏହା ବ୍ୟତୀତ,ଏହି ଆୟତଗୁଡ଼ିକର ଅନୁବାଦର ସଠିକତା ବିବାଦରେ ନାହିଁ । ତାହା ହେଉଛି ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ବିନା ଏକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । କିମ୍ବା ଆମେ ଅଖିଳ-ଭାରତୀୟ ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ମଣ୍ଡଳୀର ଅଦଳବଦଳ ଆବେଦନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ନୁହଁ ଯେ, ଆୟତ 241 ରେ, 'ମୁଟ୍ଟା କୁଇନା' କୁ ଉପଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି, ଯେ, ଅଧିକ ଧାର୍ମିକ ଏବଂ ଅଧିକ ଈଶ୍ୱର-ଭୟସାଧାରଣତଃ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ ବରଂ 'ମୁସଲିମିନିନ୍' ଙ୍କ ପାଇଁ । ଆୟତ 242ରେ, କୋରାନ କୁହେ:"ଏହା ଆଶା କରାଯାଏ ଯେ ଆପଣ ନିଜର ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନର ଉପଯୋଗ କରିବେ । "

ମହମ୍ମଦ ଜାଫରୁଲ୍-ଲା ଖାନ୍ ଙ୍କ 'ଦି କୋରାନ' (ପୃଷ୍ଠା 38) ରେ ଦୁଇଟି ଆୟାତ୍ ର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣକୁ ଏହିପରି ପାଠ କରାଯାଏ:

> "ଯାହା ଉଚିତ, ସେହି ଅନୁସାରେ ଛାଡ଼ପତ୍ର ପାଇଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିବ । ଏହା ନ୍ୟାୟବାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏହିପରି ଭାବରେ ଅଲ୍ଲାହ୍ ତାଙ୍କ ଆଦେଶଗୁଡିକ ଆପଣଙ୍କୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରନ୍ତି ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଆପଣ ବୁଝିପାରିବେ ।"

'ଦି ମିନିଙ୍ଗ ଅଫ କୁରାନ' (ଖଣ୍ଡ- I, ବୋର୍ଡ ଅଫ୍ ଇସଲାମିକ ପବ୍ଲିକେସନ୍, ଦିଲ୍ଲୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ) ରେ ଆୟତ 240 ରୁ 242 ର ଅନୁବାଦକୁ ଏହିପରି ପାଠ କରାଯାଏ:

** 240-241 I

ଆପଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବେ ଏବଂ ନିଜ ପତ୍ନୀମାନଙ୍କୁ ପଛରେ ଛାଡ଼ି ଯିବେ, ସେମାନେ ଏକ ଇଚ୍ଛାପତ୍ର କରିବା ଉଚିତ ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ବର୍ଷର ଭରଣପୋଷଣ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଘରୁ ବାହାର କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ I କିନ୍ତୁ ଯଦି ସେମାନେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ନିଜ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଆନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନେ ନିଜ ପାଇଁ ଯାହା କିଛି ଉଚିତ ଭାବେ ବାଛିବେ, ସେଥିପାଇଁ ଆପଣ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ହେବେ ନାହିଁ; ଅଲ୍ଲାହ୍ ହେଉଛନ୍ତି ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ, ସର୍ବଜ୍ଞ I ସେହିପରି, ଛାଡପତ୍ର ପାଇଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଜ୍ଞାତ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ମାନଦଣ୍ଡ ଅନୁଯାୟୀ କିଛି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ I ଏହା ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଭୟ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ I

ଏହିପରି ଭାବରେ, ଆଲ୍ଲା ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଆଦେଶଗୁଡିକ ସ୍ପଷ୍ଟ କରନ୍ତି:

ଏହା ଆଶା କରାଯାଏ ଯେ ଆପଣ ନିଜର ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନର ଉପଯୋଗ କରିବେ I"

ଡ. ଆଲ୍ଲାମା ଖାଦିମ ରହମାନୀ ନୂରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ "ପବିତ୍ର କୁରାନର ସଦ୍ୟତମ ମନ୍ତବ୍ୟ" (1964 ସଂସ୍କରଣ) ରେ ଆୟତ ନମ୍ବର 241 କୁ ଏହିପରି ଅନୁବାଦ କରାଯାଇଛି:

"* 241

ଏବଂ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ (ମଧ୍ୟ) ନ୍ୟାୟ ସହିତ (ତାଙ୍କ ବିଧବାଧନ ସହିତ) ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥା (କରାଯିବା ଉଚିତ); (ଏହା) ଭକ୍ତି ପ୍ରଦର୍ଶକଙ୍କ ଉପରେ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ (ସମର୍ପିତ) I

ମର୍ମଡୁକେ ପିକଥାଲ୍ (ତାଜ୍ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍, କରାଚି) ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ "ଦି ମିନିଙ୍ଗ୍ ଅଫ୍ ଦି ଗ୍ଲୋରିୟସ୍ କୋରାନ , ଟେକ୍ସଟ୍ ଆଣ୍ଡ ଏକ୍ସପ୍ଲାନେଟୋରୀ ଟ୍ରାନସଲେସନ " ରେ ଆୟାତ୍ 241 କୁ ଏହିପରି ଅନୁବାଦ କରାଯାଇଛି:

**241.

ଛାଡପତ୍ର ପାଇଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଦୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା: ଯେଉଁମାନେ (ମନ୍ଦ) କୁ ଦୂରେଇ ରଖନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ I"

ଶେଷରେ, ଆର୍ଥର ଜେ. ଆରବେରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା "ଦି କୋରାନ ଇଣ୍ଟରପ୍ରିଟେଡ" ରେ ଆୟତ 241 କୁ ଏହିପରି ଅନୁବାଦ କରାଯାଇଛି:

"241.

ଛାଡପତ୍ର ପାଇଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମ୍ମାନଜନକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିବ, ଯାହା ଭଗବାନଙ୍କୁ ଭୟ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବ ।"

ତେଣୁ, ଭଗବାନ ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସଙ୍କେତଗୁଡ଼ିକ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ।ଖୁସିରେ ଆପଣ ବୁଝିପାରିବେ ।"

ଡକ୍ଟର କେ. ଆର. ନୁରୀ ତାଙ୍କ ପୁସ୍ତକରେ ଉପରୋକ୍ତ ଉଦ୍ଧୃତ କରିଛନ୍ତି:'ପବିତ୍ର କୁରାନର ଚଳନ୍ତି ମନ୍ତବ୍ୟର, "ମୁଖବନ୍ଧରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି:

> "ଇସଲାମରେ ବିଶ୍ୱାସର ଅର୍ଥ କେବଳ କୌଣସି ଜିନିଷର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ନୁହେଁ । ଏହାର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବିଶ୍ୱାସକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା । ଇସଲାମରେ କର୍ମ ବିନା ଶବ୍ଦର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ତେଣୁ, "ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ଭଲ କରନ୍ତୁ" ଶବ୍ଦଟି ସମଗ୍ର କୁରାନରେ ଏକ ବାକ୍ୟାଂଶ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି । କୌଣସି ଜିନିଷରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ମଣିଷ ତା 'ର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେହି ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା କିମ୍ବା ସେହି ଜିନିଷର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କିମ୍ବା ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଆଲ୍ଲାଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ରଚୟିତାଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ବ୍ୟତୀତ, ଆମକୁ ତାଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡିବ........."

ଏହି ଆୟତଗୁଡିକରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ କୋରାନ ମୁସଲିମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଉପରେ ଛାଡପତ୍ର ହୋଇଥିବା ପତ୍ନୀଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା କିମ୍ବା ଭରଣପୋଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରେ । ବିପରୀତ ତର୍କ କୁରାନର ଶିକ୍ଷାକୁ ନ୍ୟାୟ ଠାରୁ କମ୍ କରିଥାଏ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 'ମୁଲ୍ଲାଙ୍କ ମହମ୍ମଦ ଆଇନ' ର ଉପକ୍ରମଣିକାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ କୋରାନ ହେଉଛି 'ଅଲ୍-ଫୁର୍କାନ୍' ଯାହା ସତ୍ୟରୁ ମିଥ୍ୟା ଏବଂ ଭୁଲରୁ ଠିକକୁ ଦର୍ଶାଉଛି ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତର୍କର ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଷୟବସ୍ତୁଟି ହେଉଛି ଯେ ଧାରା 127 (3) (b)ରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କାରଣରୁ ଧାରା 125 ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ସେହି ଧାରା ବାସ୍ତବିକତାର ପରିମାଣ ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଭରଣପୋଷଣ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିବେ, ଯଦି ପତ୍ନୀ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛାଡପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେ "ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ କୌଣସି ପାରମ୍ପାରିକ କିମ୍ବା ଧାରାଗତ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ, ଏପରି ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ଦେୟ ହୋଇଥିବା ସମଗ୍ର ରାଶି" ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଛି ଯେ, ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ, 'ଛାଡ଼ପତ୍ର' ଉପରେ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ କୌଣସି ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ କି ନାହିଁ । ଆମକୁ ଅନ୍ଧାରରେ ବାଡି ବୁଲାଇବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଯେ ଏହା କେଉଁ ପ୍ରକାରର ରାଶି ହୋଇପାରେ କାରଣ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ମଧ୍ୟକ୍ଷେପକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକମାତ୍ର ତର୍କ ହେଉଛି ଯେ ବିବାହବିଚ୍ଛେଦ ଉପରେ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ରାଶି ହେଉଛି ମହର । ଏହି ତର୍କକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ଆମେ ଅନୁଭବ କରୁଛୁ ।

ମୁଲ୍ଲାଙ୍କ ମହମ୍ମଦ ଆଇନ ନୀତି (18 ତମ ସଂସ୍କରଣ, ପୃଷ୍ଠା 308) ରେ, ମହର୍ କିମ୍ବା ଡାୱାରକୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 285 ରେ ଏପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ଯେ "ଏକ ଅର୍ଥ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହା ବିବାହର ବିଚାରରେ ପତ୍ନୀ ସ୍ୱାମୀଙ୍କଠାରୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହକଦାର ।" ଡକ୍ଟର ପାରସ ଦିୱାନ ତାଙ୍କ ପୁସ୍ତକ, "ଆଧୁନିକ ଭାରତରେ ମୁସଲମାନ ଆଇନ" (1982 ସଂସ୍କରଣ, ପୃଷ୍ଠା 60) ରେ ଏହି ସଂଜ୍ଞାକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ସମାଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି ଯେ ମହର "ବିବାହର ବିଚାରରେ" ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ପତ୍ନୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ଭାବରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଉପରେ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ, ଯାହା ଏହି ତଥ୍ୟରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ବିବାହ ସମୟରେ ମହରର ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ବିବାହର ବୈଧତା ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଏ ନାହିଁ । ଆମେ ଏହି ବିବାଦରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ, ମୁଲ୍ଲାଙ୍କ ପୁସ୍ତକରେ ପୃଷ୍ଠା 308 ରେ ଆହୁରି ବିବୃତି ରହିଛି ଯେ 'ବିଚାର' ଶବ୍ଦଟି ସେହି ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇନାହିଁ ଯେଉଁଥିରେ ଏହା ଚୁକ୍ତି ଅଧିନିୟମରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ଏବଂ ମୁସଲିମ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ, ପତ୍ନୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ଭାବରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଉପରେ ଡାୱାର ଏକ ବାଧ୍ୟତା । ଆମେ ଏହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତିତ ଯେ ବିବାହ-ବିଚ୍ଛେଦ ସମୟରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଅର୍ଥରାଶି ହେଉଛି ମହର୍ କି । କିଛି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଏହି ତଥ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ଯେ, ମୁସଲିମ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ, ମହରର ପରିମାଣ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥାଏ, ଯେଉଁଥିରୁ ଗୋଟିଏକୁ "ତୁରନ୍ତ" କୁହାଯାଏ, ଯାହା ଦାବି ଉପରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ, ଏବଂ ଅନ୍ୟଟିକୁ "ସ୍ଥଗିତ" କୁହାଯାଏ, ଯାହା ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ଛାଡପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବିବାହର ବିଘଟନ ଉପରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ 'ବିବାହ ବିଚ୍ଛେଦ ସମୟରେ ସ୍ଥଗିତ ମହର୍ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ', ଏହି ଉପସଂହାରକୁ ଯଥାର୍ଥ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିପାରିବା ନାହିଁ ଯେ ଏହା 'ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ' ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ଏପରିକି, ଏକ ପ୍ରଦତ୍ତ ମାମଲାରେ, ମହରର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଶି ଛାଡପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବିବାହ ବିଚ୍ଛେଦ ଉପରେ ଦେୟ ଏକ ସ୍ଥଗିତ ପ୍ରକାର, ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଏହା ଏକ ରାଶି ଯାହା ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ଛାଡପତ୍ର ଏକ ସୁବିଧାଜନକ କିମ୍ବା ଚିହ୍ନଟଯୋଗ୍ୟ ସମୟ ହୋଇପାରେ ଯେଉଁଥିରେ ସ୍ଥଗିତ ରାଶି ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ପଡିବ । କିନ୍ତୁ, ଏହି ଅର୍ଥର ପରିଶୋଧ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଘଟି ନଥାଏ, ଯାହାକୁ 'ଛାଡ଼ପତ୍ର ଉପରେ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା କୁହାଯାଇଛି, ଯାହା ସଂହିତାର ଧାରା 127 (3) (b) ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।ଯଦି ମହର ଏକ ରାଶି ଯାହା ବିବାହର ବିଚାରରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଠାରୁ ପତ୍ନୀ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହକଦାର, ତାହା ଛାଡପତ୍ର ବିଚାରରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ପରିମାଣର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପରୀତ ଅଟେ । ଛାଡପତ୍ର ବିବାହକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଥାଏ ।ତେଣୁ, ବିବାହର ବିଚାରରେ ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା କୌଣସି ରାଶିକୁ ସମ୍ଭବତଃ ଛାଡ଼ପତ୍ରର ବିଚାରରେ ଦେୟ ଦେବାକୁ ଥିବା ରାଶି ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ବିକଳ୍ପର ପରିସର ଏହା ଯେ ମହର୍ ହେଉଛି ପତ୍ନୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ଭାବରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ, ଯାହା ଏହି ଆଭିମୁଖ୍ୟ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିକାରକ ଯେ ଏହା ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଏକ ରାଶି ପ୍ରଦାନକରିବା । ଜଣେ ପୁରୁଷ ପ୍ରେମ, ରୂପ, ଶିକ୍ଷା କିମ୍ବା କିଛି ନ ଥାଇ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିପାରେ । ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ରାଶି ସ୍ଥିର କରିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ସ୍ୱରୂପ ସେ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ, ସମ୍ମାନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରାଶି 'ଛାଡ଼ପତ୍ର ଉପରେ' ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ରାଶି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଆହ୍ଲାବାଦ ହାଇକୋର୍ଟର ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାରପୀଠ ରାୟରୁ ଏକ ଆବେଦନରେ, *ହମିରା ବିବି ବନାମ ଜୁବେଦ ବିବି*(1) ମାମଲାରେ ପ୍ରିଭି ପରିଷଦ ମହରର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ଚରିତ୍ରକୁ ଏହି ଶବ୍ଦରେ ସଂକ୍ଷେପିତ କରିଛି:"

> "ବିବାହର ସ୍ଥିତି ପାଇଁ ମୁସଲମାନ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବିଧବାଧନ ଏକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଘଟଣା; ଏତେ ପରିମାଣରେ ଯେ ଯେତେବେଳେ ବିବାହ ଚୁକ୍ତିନାମା ସମୟରେ ଏହା ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୁଏ, ଆଇନ ଘୋଷଣା କରେ ଯେ ଏହାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୀତି ଉପରେ ବିଚାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ବିବାହ ପାଇଁ ଏକ ବିଚାର ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ, ସମାପ୍ତି ପୂର୍ବରୁ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ; କିନ୍ତୁ ଆଇନ ଏହାର ବିଭାଜନକୁ ଦୁଇଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଏ, ଯେଉଁଥିରୁ ଗୋଟିଏକୁ "ତୁରନ୍ତ" କୁହାଯାଏ ଯାହା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ବୈବାହିକ ବାସସ୍ଥାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଡକାଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଦେୟ; ଅନ୍ୟଟି "ସ୍ଥଗିତ", ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ଛାଡପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଚୁକ୍ତି ଭଙ୍ଗ ଉପରେ ଦେୟ । "(ପୃଷ୍ଠା 300-301)

ଏହି ଆଇନର ବିବୃତି *ସୟଦ ସାବିର୍ ହୁସେନ୍ ବନାମ ଫରଜନ୍ଦ ହସନ୍*(2) ମାମଲାରେ ପ୍ରିଭି ପରିଷଦର ଅନ୍ୟ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖଣ୍ଡପୀଠକୁ "ଦୃଢ଼" ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଯଥାର୍ଥ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୟଦ ଅମୀର ଅଲ୍ଲୀ *ହମିରା ବିବି* ମାମଲାର ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଏକ ପକ୍ଷ ଥିଲେ, ଯେତେବେଳେ କି ସାର୍ ଶାଦି ଲାଲ *ସୟଦ ସାବିର ହୁସେନ୍* ମାମଲାରେ ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଏକ ପକ୍ଷ ଥିଲେ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାର ପ୍ରଲୋଭନକୁ ଆମେ ପ୍ରତିରୋଧ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଏ ଯେ ବିଧବାଧନ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ ଭବିଷ୍ୟତର ତାରିଖକୁ ଘୁଞ୍ଚାଯାଇପାରେ, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ମୃତ୍ୟୁ କିମ୍ବା ଛାଡପତ୍ର । କିନ୍ତୁ ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ସ୍ଥଗିତ ବିଧବାଧନର ଦେୟ ଏହି ସବୁ ଘଟଣା ଦ୍ୱାରା ଘଟିଥାଏ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଡିସେମ୍ବର 18,1973 (ଖଣ୍ଡ 86, ସ୍ତମ୍ଭ 186) ରେ ରାଜ୍ୟସଭାର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ, ଯେତେବେଳେ 1973ର ସଂହିତାକୁ ନେଇ ଯାଇଥିବା ବିଲ୍ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା; ଏହା ଦର୍ଶାଏ ଯେ ସଂସଦର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୁସଲମାନ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ରଖାଗଲା । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ତତ୍କାଳୀନ ରାଜ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମ ନିବାସ ମିର୍ଧାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିବୃତି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଛି ।

> " ଡ. ବ୍ୟାସ ଅତି ବିଜ୍ଞତାର ସହ କେତେକ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ମୁସଲମାନ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ବ୍ୟବହାର ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କର ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ କିମ୍ବା ଆଇନଗତ ପ୍ରାପ୍ୟ ପାଇବା ଉଚିତ । ଠିକ୍ ଅଛି, ମୁଁ ଏହା ଭିତରକୁ ଯାଉନାହିଁ, କିନ୍ତୁ କହିବି ଯେ ଆମେ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା ମାଧ୍ୟମରେ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ପାରମ୍ପାରିକ ଆଇନରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହୁଁ । ଯଦି ମୁସଲିମ୍ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ କୌଣସି ଦାବି ରହିଛି, ତେବେ ଏହା ମୁସଲିମ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରୁ ହିଁ ଆସିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଆମେ ଏହି ପ୍ରଥାଗତ ଅଧିକାରକୁ

(1) 43 I. A. 294
(2) 65 I. A. 119, 127

ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମୁସଲିମ୍ ଲୋକମତ ସ୍ପଷ୍ଟ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ୍ । ସର୍ବୋପରି, ଏହା କ୍ୱଚିତ୍ ସେହି ସ୍ଥାନ ଯେଉଁଠାରେ ଆମେ ଏହା କରିପାରିଥାନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଚିଠା ଆଇନରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ମୁଁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି, ତାହା ପୂର୍ବ ପରିସ୍ଥିତି ତୁଳନାରେ ଉନ୍ନତ ବୋଲି ପାଇଛି । ଛାଡପତ୍ର ପାଇଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଖଣ୍ଡ 125 ର ପ୍ରବେଶ ମଧ୍ୟକୁ ଅଣାଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ଖଣ୍ଡ 127 ରେ ଏହି ସଂଶୋଧନ ଦ୍ୱାରା ଏକ ସୀମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଉଛି, ଅର୍ଥାତ୍, ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ଦେୟ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ପରେ ଭରଣପୋଷଣ ଆଦେଶର କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ଆଇନର ରକ୍ଷଣଶୀଳ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କିମ୍ବା ରକ୍ଷଣଶୀଳ ଲୋକମତ ପ୍ରତି ରିହାତି ଏବଂ ସମସ୍ୟା ପ୍ରତି ଉଦାର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଏକ ସୁସ୍ଥ ଆପୋଷ ବୁଝାମଣା । ଆମେ ଏକ ଅଗ୍ରଗତି କରିଛୁ ଏବଂ ମୁସଲମାନ ମହିଳାଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ ଅଧିକାରକୁ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିନାହୁଁ । ତେଣୁ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଏହା ମାନ୍ୟବର ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ ଯେ ଆମେ ଯାହା ଅଗ୍ରଗତି କରିଛୁ ତାହା ଠିକ ଦିଗରେ କରିଛୁ ଏବଂ ତାହା ସ୍ୱାଗତ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ ଉଚିତ ।

ଏହି ଭାଷଣରୁ ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ସରକାର ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା ମାଧ୍ୟମରେ ମୁସଲମାନଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ଚାହୁଁନଥିଲେ । ଏହା ଚାହୁଁଥିଲା ଯେ ମୁସଲମାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ନେତୃତ୍ୱ ନିଅନ୍ତୁ ଏବଂ ମୁସଲମାନ ଲୋକମତ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ ବିଧିର ସଂସ୍କାର ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ । ତଥାପି, ଆମେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ନେଇ ଚିନ୍ତିତ ନୁହଁ ଯେ ସରକାର ସଂହିତାର ଧାରା 125 ଏବଂ 127 ପ୍ରଣୟନ କରି ମୁସଲମାନ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ କି ନାହିଁ । ଯେପରି ଆମେ ପୂର୍ବରୁ କହିଛୁ ଏବଂ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ଯେ ସରକାର ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ 'ପତ୍ନୀ' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଟିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ଏପରି ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଥିଲେ । ଏହା ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ସ୍ୱାମୀ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କ ସହ ବିବାହ କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ପତ୍ନୀ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହିବାକୁ ମନା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ କାରଣ ଅଟେ । ଧାରା 127 (3) (b) ରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୁଏତ ଏହି ଭୁଲ ଧାରଣା କାରଣରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥାଇପାରେ ଯେ ବିଧବାଧନ ହେଉଛି "ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ" ଏକ ଦେୟ ରାଶି ଅଟେ । କିନ୍ତୁ, ଏହା ପତ୍ନୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନର ଚିହ୍ନ ଭାବେ ଦେୟ ଦେବାକୁ ଥିବା ରାଶିକୁ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଉପରେ ଦେୟ ଦେବାକୁ ଥିବା ରାଶିରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏହି ଆଲୋଚନାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ଏହା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ, ଟିକେ ଅଧିକ ଲମ୍ବା ହେବ, ଯେ *ବାଇ ତାହିରା* (ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କ୍ରିଷ୍ଣା ଆୟର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ତୁଳଜାପୁରକର ଏବଂ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ପାଠକ) ଏବଂ *ଫଜଲୁନ୍ବି* (ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କ୍ରିଷ୍ଣା ଆୟର) ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଚିନ୍ନାପ୍ପା ରେଡ୍ଡୀ ଏବଂ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଏ. ପି. ସେନ୍) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ସଠିକ୍ ଅଟେ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଇଁ ଉଭୟ ମାମଲାରେ କହୁଥିବା ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି କ୍ରିଷ୍ଣା ଆୟର, ଆଇନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଆଗକୁ ବଢାଇବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟାତ୍ମକ ଏବଂ ଯୋଜନା ରୂପୀ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ପଦ୍ଧତି

ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ । ସମାଜର ପୀଡ଼ିତ ବର୍ଗର ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଇନର ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ଏହି ନିର୍ମାଣ କୌଶଳର ନିଜସ୍ୱ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି । ଆମେ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛୁ ଯେ ବିଧାନର ଭାଷାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି, ଏହି ଉପସଂହାରରୁ କେହି ରକ୍ଷା ପାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ଯେ ଜଣେ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମୁସଲମାନ ପତ୍ନୀ ଧାରା 125 ଅନୁଯାୟୀ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ହକଦାର ଏବଂ ମହର୍ ଏକ ରାଶି ନୁହେଁ ଯାହା ମୁସଲମାନ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ଅନୁଯାୟୀ, ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ ।

ଯଦିଓ *ବାଇ ତାହିରା* ରେ ମାମଲାରେ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା, ଆମେ ସମ୍ମାନର ସହ ରାୟରେ ଘଟିଥିବା ଏକ ତ୍ରୁଟି ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରିବା ।ଧାରା 127 (3) (b) ସନ୍ଦର୍ଭରେ ରିପୋର୍ଟର ପୃଷ୍ଠା 80 ରେ ଏକ ବିବୃତି ଅଛି, ଯେ "ମହରର ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ, ଏକ ପାରମ୍ପାରିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହା ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସଂଜ୍ଞାନ ଅନୁସାରେ ରହିଛି । "ଆମେ ଏହି ମତ ରଖିଛୁ ଯେ ମହର୍, ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ନଥିବାରୁ, ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼େ ନାହିଁ ।

ଏହା ଏକ ଗଭୀର ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା କେତେକ ମଧ୍ୟକ୍ଷେପକାରୀ, ନିଜକୁ ପୋଷିବାରେ ଅସମର୍ଥ ମହିଳାଙ୍କ ଭରଣପୋଷଣ ଅଧିକାରକୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଏକ ଅବାଞ୍ଛିତ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଚରମ ସ୍ଥିତି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଅଖିଳ ଭାରତୀୟ ମୁସଲିମ୍ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ମଣ୍ଡଳୀର ଲିଖିତ ଆବେଦନ ଏତେ ଦୂର ଚାଲିଯାଇଛି ଯେ ଜଣେ ମୁସଲିମ୍ ଛାଡପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ମହିଳା କିପରି ନିଜକୁ ଭରଣପୋଷଣ କରିବା ଉଚିତ ସେ ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଟେ । ମଣ୍ଡଳୀର ସହଜ ଉତ୍ତର ହେଉଛି (ଯେ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ମହିଳାଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ମହରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି ଏବଂ ଯଦି ଜଣେ ମହିଳା ଗରିବ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ପୁତୁରା ଏବଂ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କ ସମେତ ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ଆଇନ ତଥା ଜୀବନ ପ୍ରତି ସବୁଠାରୁ ଅଯୌକ୍ତିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ । ଆମେ ପ୍ରଶଂସା କରୁଛୁ ଯେ ମୁସଲମାନ ମହିଳାଙ୍କ ଉତ୍ଥାନ ପାଇଁ ଦିଲ୍ଲୀ ନଗର ମହିଳା ସଂଗଠନର ସହଯୋଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଜଣେ ସାମାଜିକ କର୍ମୀ ବେଗମ୍ ତେମୁର ଜେହାନ୍ ପତ୍ନୀଙ୍କ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ଶ୍ରୀ ଡାନିଏଲ୍ ଲତିଫିଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟକ୍ଷେପ କରିଥିଲେ ।

ଏହା ମଧ୍ୟ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଯେ ଆମ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 44 ଏକ ଅପ୍ରଚଳିତ ନିୟମ ହୋଇ ରହିଛି ।ଏଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି ଯେ, "ଭାରତର ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳରେ ନାଗରିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଏକକ ନାଗରିକ ସଂହିତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଲାଗି ରାଜ୍ୟ ପ୍ରୟାସ କରିବ ଉଚିତ ।" ଦେଶ ପାଇଁ ଏକ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ସଂହିତା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ । ମୁସଲିମ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ର ସଂସ୍କାର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନେତୃତ୍ୱ ନେଉଥିବା ପରି ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ମନେହୁଏ । ଏକ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ସଂହିତା ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ବିଚାରଧାରା ଥିବା ଆଇନ ପ୍ରତି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଆନୁଗତ୍ୟ ଦୂର କରି ଜାତୀୟ ସଂହତିକୁ ସହାୟକ ହେବ । କୌଣସି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ "ଅନାବଶ୍ୟକ ରିହାତି" ସୃଷ୍ଟି କରି ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ଏହା ହେଉଛି ସେହି ରାଜ୍ୟ ଯାହାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି ଦେଶର ନାଗରିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସମାନ ନାଗରିକ ସଂହିତାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ

କରିବା ଏବଂ ନିଃସନ୍ଦେହରେ, ଏହା କରିବା ପାଇଁ ଏହାର ବୈଧାନିକ କ୍ଷମତା ଅଛି । ଏହି ମାମଲାର ଜଣେ ଓକିଲ କିଛି ମାତ୍ରାରେ ଶୁଣିବା ଭଳି ସ୍ୱରରେ କହିଥିଲେ ଯେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା କ୍ଷମତା ଗୋଟିଏ କଥା, ସେହି କ୍ଷମତାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ରାଜନୈତିକ ସାହସ ଦରକାର ତାହା ଅନ୍ୟକଥା । ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସର ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ଏକ ସାଧାରଣ ମଞ୍ଚକୁ ଆଣିବାରେ ଜଡିତ ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ବୁଝିଛୁ । କିନ୍ତୁ ଯଦି ସମ୍ବିଧାନର କୌଣସି ଅର୍ଥ ଅଛି ତେବେ ଏକ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ, ସଂସ୍କାରକଙ୍କ ଭୂମିକା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ, କାରଣ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟାୟ ଏତେ ସ୍ୱଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ଭୋଗିବାକୁ ଦେବା ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ମସ୍ତିଷ୍କଙ୍କ ସହନଶୀଳତା ବାହାରେ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଇନ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଖଣ୍ଡିତ ପ୍ରୟାସ ଏକ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ସଂହିତାର ସ୍ଥାନ ନେଇପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟ ଦେବା ଅପେକ୍ଷା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଏକ ସନ୍ତୋଷଜନକ ଉପାୟ ।

ଡକ୍ଟର ତାହିର ମହମ୍ମୁଦ ତାଙ୍କ ପୁସ୍ତକ 'ମୁସଲିମ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ' (1977 ସଂସ୍କରଣ, ପୃଷ୍ଠା 200-202) ରେ ଭାରତର ସମସ୍ତ ନାଗରିକଙ୍କ ପାଇଁ ଏକକ ସମାନ ନାଗରିକ ସଂହିତା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ନିବେଦନ କରିଛନ୍ତି । ସେ କହିଛନ୍ତି:"ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତାର ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ଅନୁସରଣ କରି, ରାଷ୍ଟ୍ର ଧର୍ମ ଆଧାରିତ ସ୍ୱୀୟ   ବିଧିର ପରିଚାଳନା ବନ୍ଦ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେ ଚାହାଁନ୍ତି ଯେ ନେତୃତ୍ୱ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରୁ ଆସୁ, କିନ୍ତୁ ଆମେ ଭାବିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା ଯେ ନେତୃତ୍ୱ ହେଉ କିମ୍ବା ନ ହେଉ, ରାଜ୍ୟ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଏହା ଲେଖକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁସଲମାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ କରାଯାଇଥିବା ନିବେଦନକୁ ଉଦ୍ଧୃତ କରିବା ଉପଯୋଗୀ ହେବ:

> " ରାଜ୍ୟର ବୈଧାନିକ ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ରରୁ ସେମାନଙ୍କର ପାରମ୍ପରିକ ସ୍ୱୀୟ ବିଧି ପାଇଁ ଏକ "ପ୍ରତିରକ୍ଷା" କୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଧର୍ମତାତ୍ତ୍ୱିକ ଏବଂ ରାଜନୈତିକ ଚାପର ଅବ୍ୟର୍ଥ ଶକ୍ତି ନଷ୍ଟ ପରିବର୍ତ୍ତେ ମୁସଲମାନମାନେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏବଂ ପ୍ରଦର୍ଶନ ମାଧ୍ୟମରେ ମୁସଲିମ ଆଇନର ବିଶେଷତ୍ୱକୁ ଉଜ୍ଜୀବିତ କରି ସେମାନଙ୍କର ସମୟୋଚିତ ଏବଂ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟାରୁ ମୁକ୍ତ କରି ପାରିଲେ, ଭାରତର ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ସଂହିତାକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିପାରିବ ।"

1980 ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର 18 ତାରିଖରେ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀର ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍ ଅଫ୍ ଇସ୍ଲାମିକ୍ ଷ୍ଟଡିଜ୍, ଇସଲାମିକ ଏବଂ ତୁଳନାତ୍ମକ ଆଇନ ବିଭାଗର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଆୟୋଜିତ ଏକ ଆଲୋଚନାଚକ୍ରରେ ସେ ମୁସଲମାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ବିବାହ ଏବଂ ଛାଡପତ୍ର ଉପରେ ଇସଲାମୀୟ ଧାରଣା ବିଷୟରେ ସଠିକ୍ ବୁଝାମଣା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତୁ (ଇସଲାମ ଏବଂ ତୁଳନାତ୍ମକ ଆଇନ ତ୍ରୈମାସିକ, ଏପ୍ରିଲ-ଜୁନ୍ 1981, ପୃଷ୍ଠା 146 ଦେଖନ୍ତୁ) ।

ଶେଷ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ଆମେ ବିବାହ ଏବଂ ପାରିବାରିକ ଆଇନ ଉପରେ ପାକିସ୍ତାନ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଗଷ୍ଟ 4,1955 ରେ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ଆୟୋଗଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ । ପ୍ରଶ୍ନ ସଂଖ୍ୟା 5 (ବିବୃତି ପୃଷ୍ଠା 1215) ଉପରେ ଆୟୋଗଙ୍କ ଉତ୍ତର ହେଉଛି ଯେ:

"ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ମଧ ବୟସ୍କ ମହିଳା ଯେଉଁମାନେ ବିନା କାରଣରେ ଏବଂ ଅଯୌକ୍ତିକ ଭାବେ ଛାଡପତ୍ର ପାଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଛାତ ବିନା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପିଲାଙ୍କ ବଞ୍ଚିବାର ସମ୍ବଳ ବିନା ରାସ୍ତା କଡକୁ ଫୋପାଡି ପାରିବା ନାହିଁ"

ଏହି ବିବୃତି ଏହିପରି ଶେଷ ହୋଇଛି:

" ଅଲ୍ଲାମା ଇକବାଲଙ୍କ ଶବ୍ଦରେ, "ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ମୁସଲମାନ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଇସଲାମର ଆଇନ ବିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ସକ୍ଷମ କି-ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ଯାହା ମହାନ ବୌଦ୍ଧିକ ପ୍ରୟାସ ଆବଶ୍ୟକ କରିବ ଏବଂ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସକରାତ୍ମକ ଉତ୍ତର ଦିଆଯିବ ।"

ଏହି କାରଣରୁ, ଆମେ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରୁଛୁ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରୁଛୁ । ଆବେଦନକାରୀ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କୁ ଆବେଦନ ଖର୍ଚ୍ଚ ପ୍ରଦାନ କରିବେ, ଯାହାର ପରିମାଣ ଆମେ ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ବୋଲି ଆକଳନ କରିଛୁ । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଯେ ଉକ୍ତ ଧାରା ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପିତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଭରଣପୋଷଣ ଭତ୍ତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ସଂହିତାର ଧାରା 127 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ କରିବା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରହିବ ।

ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ଶ୍ରୀ ଜଟାଧାରୀ ସେଠୀ
ଅନୁବାଦକ, ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ